Valtuustoaloite 18.5.2026 - Ksylitolipastillien tarjoaminen kunnallisessa varhaiskasvatuksessa

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 30.09.2026 § 66

Jenni Kiiskinen ensimmäisenä allekirjoittajana sekä 18 muuta valtuutettua ovat 18.5.2026 tehneet valtuustoaloitteen ksylitolipastillien tarjoamisesta kunnallisessa varhaiskasvatuksessa. Aloitteen mukaan allekirjoittaneet valtuutetut esittävät, että Kontiolahden kunta tarjoaa ksylitolipastillit kaikissa kunnan päiväkodeissa osana lasten suunterveyden edistämistä.

Aloitteen mukaan lasten ksylitolin käyttö on yksi tärkeimmistä tekijöistä karieksen ennaltaehkäisyssä ja säännöllisen ksylitolin käytön on todettu vähentävän hampaiden reikiintymistä ja tukevan lasten suunterveyttä. Erityisesti ruokailujen jälkeen nautittu ksylitoli (1–2 pastillia) auttaa ehkäisemään kariesta vähentämällä haitallisten bakteerien toimintaa suussa. Aloitteen mukaan varhaislapsuudessa omaksutut terveelliset tottumukset kantavat pitkälle tulevaisuuteen ja vähentävät myöhempiä hammashoidon kustannuksia. Aloitteessa kerrotaan, että hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä ja hyvä suunterveys on tärkeä osa kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Aloitteessa tuodaan myös esille, että Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja sosiaali- ja terveysministeriö (STM) suosittelevat kuntia tarjoamaan ksylitoliannoksen lapsille ruokailun jälkeen maksutta. Aloitteen mukaan näin varmistetaan pastillien riittävä ksylitolipitoisuus hammaskarieksen ehkäisemiseksi sekä taataan jokaiselle lapselle tasavertainen mahdollisuus hoitaa suunterveyttä osana jokaista varhaiskasvatuspäiväänsä. Aloitteessa esitetään, että Kontiolahden varhaiskasvatuksessa lasten suunterveyttä on tuettu tavoitteellisesti ja kunnan tarjoamat ksylitolipastillit olisivat luonteva osa vahvistaa tätä työtä.

Vastauksena valtuustoaloitteeseen

Tutkimusten mukaan täysksylitolin riittävä päiväannos on vähintään viisi grammaa, joka saadaan 6–10 ksylitolipurukumista tai pastillista. Paras suoja saadaan aikaan sillä, että tuotteita pidetään riittävän pitkään suussa (aterian ja välipalan jälkeen 5–10 minuuttia kerrallaan). Suositusten mukaan 3–5 käyttökertaa päivässä takaa näin riittävän ksylitolimäärän. Parhaat tulokset saadaan täysksylitolituotteiden säännöllisellä ja pitkäaikaisella käytöllä. On hyvä muistaa kuitenkin, että ksylitoli ei korvaa hampaiden harjausta.

Tällä hetkellä Kontiolahdella käytäntö vaihtelee eri yksiköissä. Joissakin yksiköissä vanhempaintoimikunta on huolehtinut asiasta ja hankkinut pastillit. Osassa yksiköistä huoltajat ovat voineet tuoda itse lapselleen pastillit ja ne on jaettu niille lapsille, joiden huoltajat ovat niitä tuoneet. Näin ollen kaikki lapset eivät ole pastilleja saaneet eivätkä ole olleet tasavertaisessa asemassa asian suhteen.

Kontiolahdella esiopetuksessa, päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa on yhteensä keskimäärin noin 750 lasta. Yhdenvertaisuuden ja tasavertaisuuden toteutumiseksi ksylitolipastilli tulisi antaa lapsille kaikissa yksiköissä. Jokaiselle lapselle annettaisiin yksi pastilli jokaisen ruokailun jälkeen eli maksimissaan kolme pastillia päivän aikana. Olettaen, että lapsi on varhaiskasvatuksessa noin 11 kuukautta vuodessa, yhdelle lapselle menisi 693 pastillia vuodessa. Edullisimman ksylitolipastillien toimittajan hinnoilla yhden lapsen pastillit maksaisivat

noin 10,50 euroa vuodessa ja pastillien kokonaiskustannus varhaiskasvatuksessa olisi noin 7 900 euroa vuodessa.

Haasteena ksylitolipastillisen käytössä, erityisesti alle 3-vuotiailla lapsilla, on saada lapset imeskelemään pastillia riittävän pitkän ajan. Kuitenkin jo pienikin määrä ksylitolia riittää käynnistämään hampaiden reikiintymistä estävät vaikutukset. Pastillien käytön voidaan katsoa tukevan myös lasten terveystottumuksia. Suositeltu viiden gramman päivittäisannos ei vielä toteudu varhaiskasvatuksessa annettavien ksylitolipastillien määrällä, joten olisi tärkeää, että myös kodit huomioisivat asian omalta osaltaan.

Lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja terveystottumusten tukemiseksi esitetään, että Kontiolahden kunta tarjoaa lapsille kaikissa yksiköissä yhden ksylitolipastillin joka aterian jälkeen. Lisäksi henkilöstö kannustaa huoltajia huolehtimaan kotona lasten päivittäisestä hampaiden harjauksesta sekä antamaan lapsille ksylitolipastilleja ruuan jälkeen myös kotona. Ksylitolipastillien kustannus katetaan talousarvion sisältä.

Lisätietoja: varhaiskasvatuksen päällikkö Piia Silventoinen-Litja, p. 040 809 6797.

Kasvatus- ja koulutusjohtajan ehdotus:
Kasvatus- ja koulutuslautakunta päättää antaa edellä olevan vastauksen valtuustoaloitteeseen.

Päätös:
Ehdotus hyväksyttiin.

Varhaiskasvatuksen päällikkö Piia Silventoinen-Litja oli paikalla tämän asian keskustelun ajan klo 17:50–18:04 ja poistui kokouksesta ennen päätöksentekoa.

_____

Kunnanhallitus 19.10.2026 § 227
192/00.01.02.03/2026

Liitteet:
1) Valtuustoaloite 18.5.2026 – Aloite ksylitolipastillien tarjoamisesta kunnallisessa varhaiskasvatuksessa (julkaisuversio)
2) Valtuustoaloite 18.5.2026 – Aloite ksylitolipastillien tarjoamisesta kunnallisessa varhaiskasvatuksessa (ei julk., allekirjoitukset)

Lisätietoja: varhaiskasvatuksen päällikkö Piia Silventoinen-Litja, p. 040 809 6797.

Kunnanjohtajan ehdotus:
Kunnanhallitus päättää hyväksyä edellä annetun vastauksen valtuustoaloitteeseen ja esittää sen hyväksymistä kunnanvaltuustolle.

Päätös:
Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.